

De smaak van Het Groene Woud

Gemeenten stimuleren het planten van hoogstamfruitbomen

Om het karakteristieke landschap te behouden organiseren drie gemeenten in de regio Het Groene Woud in Noord-Brabant een speciaal project om het aantal hoogstamboomgaarden in het buitengebied te vergroten. Inwoners van het buitengebied krijgen korting op het planten van biologisch geteelde hoogstamfruitbomen.

Auteur: Guy Oldenkotte

Ooit beschikte bijna elke bewoner van het buitengebied binnen de stedendriehoek Eindhoven, Tilburg en 's Hertogenbosch wel over een aantal hoogstamfruitbomen bij het huis. 'Boeren waren vroeger bijna geheel zelfvoorzienend en hadden daarom ook diverse soorten fruitbomen rondom de boerderij,' zegt Luuk Kreule van de gemeente Schijndel. 'Vaak werden daarbij verschillende varianten van één fruitsoort geplant, zoals appels die men kon bewaren of stoven.' Mettertijd is die traditie langzaam uitgestorven en begint het karakteristieke landschap te vervagen en vervlakken. De gemeenten Boxtel, Oirschot en Schijndel hebben daarom de handen ineen geslagen om hier verandering in te brengen.

Het project

Bewoners van het buitengebied van deze gemeenten kunnen zich opgeven voor het project Het Groene Woud Hoogstamfruit. Bij aanschaf van vijf tot twintig biologisch geteelde hoogstamfruitbomen betalen de inwoners slechts 12,50

euro per boom. Bij die prijs zitten palen en draad inbegrepen. De overige 50 procent van de aanschafprijs wordt betaald door de gemeente. De inwoners kunnen kiezen uit verschillende fruitbomen om te planten rondom het huis. 'Het gaat daarbij alleen om bomen die historisch al in het landschap voorkwamen,' zegt Marijn Hartgerink van Buro Ros, 'zoals de Sterappel, de Groninger Kroon en de Belle Fleur appelboom. Voor dit project hebben we ons oog laten vallen op de handappel-, moesappel-, handpeer-, stoofpeer-, pruim- en de kerseboom. De bomen zijn biologisch geteeld. Dit past in de profilering van het gebied en is in lijn met het tegenwoordige consumptiepatroon.'

Alhoewel de drie gemeenten zich richten op bewoners in het buitengebied van hun eigen gemeenten, staat deelname eigenlijk open voor iedereen. Kreule: 'Inwoners uit andere gemeenten van het Groene Woud kunnen ook deelnemen, net zoals inwoners uit de bebouwde kom van de

verschillende gemeenten. Maar omdat de bomen een onderlinge afstand die varieert van zeven tot 10 meter en omdat men tenminste vijf bomen moet afnemen, zal de laatste groep klein zijn.' Als alles verloopt volgens plan zal het buitengebied van de drie gemeenten eind 2013 zo'n duizend nieuwe hoogstamfruitbomen rijker zijn. 'Voor ons is het project al geslaagd wanneer 50 procent van de bomen over tien jaar er nog staat,' aldus Hartgerink.

In oude glorie herstellen

Het idee voor het project kwam oorspronkelijk tot bloei in Boxtel en Oirschot, verklaart Kreule. 'De gemeenten Boxtel en Oirschot waren al bezig met het idee uit te werken en wij waren van mening dat het goed aansloot bij ons Landschapsontwikkelingsplan. Daarom hebben we beide andere gemeenten benaderd en trekken we nu dus gezamenlijk op.' De regio Het Groene Woud is sinds 2005 aangemerkt als Nationaal Landschap. Het is de gemeenten er

daarom veel aangelegen om het landschap te handhaven en in oude staat te herstellen. Dankzij een financiële injectie door Stichting Streekfestival Het Groene Woud, de provincie Noord-Brabant, de Brabantse Milieufederatie, Streekhuis Het Groene Woud en de drie organiserende gemeenten zou dit nu mogelijk moeten zijn.

Deelnemers krijgen een cursus 'snoeien en onderhoud'

Verbindend karakter

Het aantal actieve boeren in het buitengebied is de afgelopen jaren stevig afgenomen. Veel voormalige boerderijen worden nu bewoond door mensen met weinig kennis van land- of tuinbouw. Toch denkt Kreule niet dat het project een kort leven beschoren is. 'We willen een 'continue project' creëren. Daarom bieden we ook cursussen om deelnemers te leren hoe ze de bomen moeten snoeien en onderhouden. Daarnaast kunnen ze leren op welke wijze ze het fruit kunnen verwerken of in welke gerechten ze kunnen worden toegepast. We zullen de deelnemers daarom ook uitnodigen om hun vruchten op sommige dagen langs te brengen, zodat we ze tot sap kunnen persen.' Deelname aan de cursus kost 25 euro per cursus. De kans dat deelnemers zullen uitgroeien tot volwaardige fruitkwekers is echter gering, denk Kreule: 'Daarvoor is het aantal bomen te klein. Bovendien verwacht ik dat veel deelnemers het meer zien als een hobby.' De kosten voor het aanschaf van onderhouds-

materiaal zal door de deelnemers zelf moeten worden gedragen. Een alternatief is om gebruik te maken van de Hoogstam Brigade uit Liempde. 'Dit is een groep vrijwilligers die bereid is om bij anderen de bomen te komen onderhouden. Zij zijn volledig opgeleid om dit te doen en beschikken over de vakmanschap en gereedschappen die noodzakelijk zijn om de bomen in goede conditie te houden.' Het idee voor de brigade stoelt op successen elders in het land waar onder meer knotwilligbrigades het uitsterven van deze boom proberen te voorkomen.

Gecombineerd project

Het project in Boxtel, Oirschot en Schijndel ging medio september van start. 'Inwoners hebben tot 26 oktober de tijd om hun voorstellen in te dienen, zodat de bomen nog dit seizoen kunnen worden geplant,' zegt Kreule. 'Tot dusver hebben we al verschillende voorstellen ontvangen van inwoners die aan het project willen deelnemen.' Volgens Kreule laat het project 'De smaak van het Groene Woud' zich prima combineren met een ander project dat momenteel loopt in de regio Het Groene Woud. Het project 'Gemengde hagen' ging begin juli al van start. 'Doelstelling van dat project is om in totaal 5 kilometer gemengde haag aan te leggen,' zegt Kreule. Ook voor dit project worden inwoners van het buitengebied gestimuleerd om deel te nemen. Ditmaal gaat het daarbij om inwoners uit de gehele regio Het Groene Woud. Het plantmateriaal wordt beschikbaar gesteld, maar de bewoners worden geacht het zelf aan te planten. De inwoners kunnen daarbij kiezen uit beuk, sleedoorn, kardinaalsmuts, veldsdoorn en rode kornoelje om

te planten. Per locatie kan maximaal 200 meter gemengde haag worden afgenomen. Inmiddels is er ruim 3 kilometer haag, verspreid over circa 25 locaties in de regio, ingepland. Met recht kan daarom worden gesteld dat dit project met een vliegende start is aangeslagen. 'Ik heb er alle vertrouwen in dat ook het project Het Groene Woud hoogstamfruit succesvol zal zijn,' is Kreule van mening. Met nog slechts enkele weken te gaan tot het plantseizoen zal het daarom spoedig duidelijk zijn of die verwachting uit komt.

